

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

UTEMA W'UNTU

Copyright ANGP

COPYRIGHT

ISBN 0 947052 05 4

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.

(Une Mission de littérature évangélique financée de dons)

(Reg. No. 1961/001798/08)

UTEMA W'UNTU

Etemwelo ka Unyashungu Kana Luudu laSatana (1 Joani 3:4-10)

One kema mukanda w'uyuyu. Vo wakenama lu France uleki enonyi 200 l'okongo. Wambukimanyiya nunu la nunu di 'antu. Weli lulendu lukuki antu menda wuhu w'etama awo uku weli Unyashungu mete lu mbaena. Uma lu walelu wa mukanda one, antu efula wambulimbitela etema awo vati. Weko kolo. Uma l'eshwelu kawo, mbambuwukundja etema w'eyuyu, la lumu l'uyuyu.

Lu walelu wa mukanda one, uho ati: Vo weko lulendu lukukiye ndjaenda lalo weme. Naka we eli untu akolo, kana usika Kristu, kana kanga uhidia wa mbetawo kaye, kana umangunyi, loko we ayutana usatu aye uku weli Unyashungu lu nken. Unyashungu hatendaka elundji k'untu. Keli ndi atendaka paka utema w'untu.

Satana eli shi kashi, uwandji a udjima, la etemolatemola ka kete nye. Atenamaka uku ondjelo wa yanyi, keli ndi kema ondjelo wa yanyi, uku weli efula lu mbetawo. Uku akiko edjedja mbedio pupu edja ndu lu nshi nye. Atumami wa kashi weko, ekambi wa kashi weko lu menama uku atumami wa Kristu. One aha dikambu dia mamba, ne dia Satana ndame atukadimoka uku ondjelo a nyanyi, (2 Koreto 11:13-14). Satana etemolatemola ka kete nye ambete waku wahetawo uku tutshungu lu tukanyi tawo, ne dia usasi wa Lukumu L'Olole la lutumbu la Kristu leli efanalu k'Unyashungu tawahetelaki. (2 Koreto 4:4). Antu wa kolo la akanga wa uhedia wambuvo ndu weko tutshungu lu ashu wa Unyashungu. Uku atokendakendaka wa la kete nye, uku uwandji a wulu wa lopepe, wa nyuma katukambiaka ana w'apami w'uhidia. (Efeso 2:2). Paka ashu awo mbosenyi kakiane, keli naka aha osoku, keti vo tshe wayutsho lu mbuka k'elanyelu pundju. One lata ati: Ndi kema la kolo ambuyadimbiya.

Dia dikambu diako mbakenama On'a Unyashungu, la ndjulanya elimu w'uhimbanyi. (1 Joani 3:8). Okone nyukitanyiya aui wa Unyashungu, nyosemaneli l'uhimbanyi, ku ndi ayunyulawo. Nyusukani le Unyashungu, ku ndi ayusukana le nyu. (Jakobo 4:7-8).

Uma lu walelu wa mukanda one, la wekelu w'esatu weli loko, we ayena wuhu weli utema. aye. Tosekaki dia Yanyi y'Unyashungu nkenya wuhu weli utem'aye mete, mete. Etawo akolo aye, tangunaki wati kema kolo. Dikambu dia Diui dia Unyashungu mvutaka ati: "Naka shu tambuta shati: Shu kema l'akolo, shu tambuyadimbiya, akambu wa mete kema l'etem'asu. Naka tayushula kolo yasu, Ndi eko la kolamelu la ololo wa ntudimanyiya kolo yasu, la ntedia uma lu kolo tshe." (1 Joani 1:8-10). "Dikila dia Jesu Kristu On'a Unyashungu diambutedia uma l'akambu wa kolo tshe." (1 Joani 1:7). Unyashungu keli Umbuledi aye kana Satana? Ohombo a Satana keye kana ukambi w'Unyashungu? Naka utem'aye wambolembiama le kolo, tangunaki; eta Unyashungu Ndi eko la nsuki la ye dia nkushimbela. Jesu Kristu akayi la kete dia ndjushimbela antu wa kolo. Akalembia wulu weli Satana lu ntolembia la wo lu akambu wa kolo. Ndi eli Panda kasu. We eli la ntundu ka Unyashungu w'Ekila latenaka l'usheshe. Ndi katenaka tukanyi l'etsha wushami w'utema aye. Eko dikambu dia wulu dia mbishama la ntundu ka Unyashungu, kana mbishe etsha aye. Ukundi wahandenyi Ndi lakatungi su diaye?

"Dikambu dia ashu was Unyashungu weko lu mbewewa lu beke tshe dia kete ne dia menya wulu andi le antu weli l'etema w'uluwanyi le ndi." (Ekondo 16:9). Dikambu dia ashu andi watendaka lu etsha watshaye, atendaka mbuka k'untu l'untu. Nduku udjima wayeya lam'ambishe atshi w'akambu wa kolo." (Jobo 34:21-22).

"Keli Jesu ku mbaekama ne dia Ndi akeyi antu tshe." (Joani 2:24).

Okone, "Untu lukanga uhedia wambudimanyema, lukanga kolo kambukumbama eli l'otshoko. Untu laha l'unungu le Latuyalaka; Ndu ntu Es. 51. Ntu elo Jesu eko lu nketa. "Nyuyi le mi, nyu tshe watukambaka la weli la wetshu a wulu, layunyusha mumuya." (Mat. 11:28-30):

1. ELIMBITSHELU K'ESATU USATU A NTUNDU UTEMA W'UNTU A KOLO

Usatu one eli lu menya utema wa untu a kolo, w'untu lulelami le akambu wakolo, wa la kete ndu lahatuto kahendi. Lu Mukanda Unyashungu kawetawo vati: "Untu a kolo." Ndi eko la tukanyi ta kolo ta la kete nye la atulangaka engenongeno wa dimba. Usatu one mete, eli w'utema andi wuhu weli Unyashungu lu mena. Ashu wa bela menyaka enwelo kandi ka wanu, uku alasu lu Tukedi 23:29-33. "Wana watukhumaka akhumu? Wana weli la lunyangu na? Wana watawama tamu na? Wana watukiyana na? Wana watuhumoka puta uhumshumo lu dimba na? Wana weli l'ashu wambelo bela na? Tshikima wane watutshikalaka edja lu no wanu, watoletaka wanu wusanganyemi.

Tendaki wanu lam'ewo tilili; Lama atuwukhundokhundoka lu dikoho; Lam' atuwomenamaka dimena lu wodi. L'ekumelu, vo watulumataka untu uku ului. Ashu aye wayendaka akambu w'eyuyu; Utem' aye ayutundjaka akambu wa kolo. (Tukedi 23:31-33).

L'esi w'ote w'untu leli l'usatu one, we menaka utema w'untu. Nyama efula yeko loko yeli lu menya akolo efula weli l'utema dikambu dia vo mbeli dihuli dieli akolo asu lu bidjase. Lu Mukanda wa Jeremiya Unyashungu ambuta ati: "Utema ndeka diango tshe lukesu, Vo weli kolo efula. Akona ayeya mbulimbite-la?" (Jeremiya 17:9). Yesu Ndame ambushikike dikambu ne lam'endi lu mvuta ati: "Uma lu etema w'antu katutumbaka tukanyi ta kolo, munanyi, evi, diakanelu, seka, okomiya, akambu wakolo, lukesu, saki ka kolo, kandjema, lotengo, utaku, ndu utshtsha. Akambu aso, tshe wa kolo watutumbaka uma l'etei mbatulanyaka untu." (Mako 7:27-23).

1. FUDU K'OTOKE: (Lufrance Paon). Amotshi l'atei asu wambushila la mena fudu kene ka dimena la uluwanyi la dimba diato tshe diatongenyangenyaka ashu a wane watukienaka. Fudu kene ndeka ndjala l'Mpetu yo kema lu Arique. Uku weli antu lu mamba dia dimena dia fudu kene, ku l'utema w'untu eli djimbitelu y'utaku. Diabolo ondjelo ulami laketetaka la elembe wa Unyashungu edjedja, ondjelo w'ololo wa Unyashungu, akako ne dia utaku, la akayala l'Unyashungu ukunda. Isaya 14:9-17; Ezekiyeli 28:12-17).

Kakiane Satana eli ondjelo wa udjima.

Utaku menamaka lu wehu efula wutshikitanyi; antu amotshi ntakulaka uma l'engonyi awo, la ewu kawo k'ololo, l'olotelo w'eloto w'eyuyu waha la nsonyi lu menya alimba awo. Akina ndotaka ekoma w'ushinga a wulu, wa l'anya la pete lu pita uku weli umvutshi Isaya lu mvuta lu 3:17-23. Wambuhela ati. Unyashungu hukela akanga w'etaku, keli atukelaka akanga w'etema wukitshiki-tshi. (1 Petero 5:5). Dilanya dia Unyashungu dieko le utaku la dionyo (Tukedi 8:13). Utaku atetaka la ntundu k'elanyelu; La djawudi la ntundu k'ekwelo (Tukedi 16:18).

2. FO: Fo eli djimbitelu ya saki, okomiya w'akambu wa la kete, uvi, luseka ndêka ntuwoki, ndjalanyaka ahuli tshe watshoto. Antu

efula weko pupu. Watuyalanyaka lu luseka lu leke tshe latuwutshokaka. Akambu ane wa kolo wambuleka nfulanela lu nshi nye. Dongolongo l'atshukami, ndu wadi waki edu wambotongane lu luseka. Okone tambuho awi wa Jesu edjedja uku enonyi 2000 ati. Lu nshi y'ekumelu ayuyala uku lu nshi ya Sodoma la Gomora.

Pusa kene kema paka le antu k'antu apami l'amantu, keli to kamboto ndu lu mvudu y'antu wa Unyashungu, l'ahuli wa wekelu wa kalasa, lu nkumbu y'an'amantu, l'ana w'apami. Mete, lonono lone la kolo lambushila munema wuhu wa kolo l'etema w'antu, lu esatu wa kolo watutshimbaka (Cinema), tokenyo ta kolo, mikanda w'akambu w'anyanya ndu lu wehu ekina efula. Okone, akambu efula ane wambetama ati: W'asi elo." Keli Unyashungu mbaetaka ati: Kolo. Bombo la bombo di 'elongo w'apami l'esekaseka w'amantu weko lu ndudia etem'awo l'akambu wa kolo wewo lu mena lu mikanda w'anyanya, la wewo lu mena l'esatu, la akambu aku mbeli lu mbakumia l'asui, ndu lu nsonyi. Amotshi watâki-moka l'okongo diku. Apamila amantu elongosodi w'akambu ane weli akanga w'utshatsha, vo mbambuyala ananyi wa kete kakiane. Mvudu ya wenyi yeko ahuli wa wononyi (mindu). Keli akanga w'etema a pudipudi, hawenama uku djimbitelu. (Ala dia Josefu Etatelu 39). Unyashungu halangi shu nkenya la luseka. Tambuhumba ndawo luseka. Enyelo 22:15. Enda ntu. "Nyulawo munanyi. Kolo tshe yatsha untu, yaha lu dimba, keli one lunana, ambutshela dimba diandi kolo. Nyu hanyeyi nyati. Alimba anyu weli etemwelo ka Nyuma k'Ololo keli le nyu, kakanyalungula uma le Unyashungu uka? Nyu nyaha alami wa nyumu yanyu uka? (1 Koreto 6:18-19). Naka untu ambulanya etemwelo ka Unyashungu, Unyashungu ayuwulanya, ne dia etemwelo ka Unyashungu keli ekila. Ndu nyu nyeko pupu. (1 Koreto 3:17).

3. SUMBU: Sumbu eli lu menya onwelo a wanu la deshi (lotomo). Sumbu eli nyama ka mindu, atolekaka ne tshe diatanandi lu mbuka kandi, dia kolo ndu di 'ololo. Antu amotshi weko okone ntu. Weko lu nanya alimba awo, etemwelo kako ka Unyashungu, l'onwelo a foka la kandji. (1 Koreto 3:17-18). Diango ne nanyaka tukanyi t'untu, la mbuweteka enginya la mbutshikaka untu l'anyanya la fumbi pundju. Ntu dio nembiaka dimba di 'untu. Wulu wa Unyashungu utu mbukuki la mbewula antu weli wuhu one wakakelekama le Diabolo lu nkanu ya wehu eku.

Ntu ndu deshi dieko kolo l'ashu wa Unyashungu. Shu tatolekaka dia ndjala la lumu; keli hatuyala la lūmu uma lu mbu ya nde. Untu leli la ndjala ndi eli la dia nde ma dia pudi pudi, keli kanga lotomo atuwelelaka esango tshe ati. "Umbisha, umbisha," kana "dikina, dikina."

Saki ka wuhu one hatushilaka, ndu hatulutaka. Lu Daku di 'Edjedja, kanga lotomo l'umbidjoki a wanu waki la dia mbukama ave. (Euh. 21:18-21). Ne dia umbidjoki la kanga deshi wayuyala wula; la djo efula yayolotsha untu emusu w'ahondo. (Tukedi 23:21). Keli umbekesenedi wa kanga lutshitu layoutsha shi nsonyi. (Tukedi 28:7). Uho kanga ongonyi, omotshi laki umbidjoki fumbi ka saki ka dimba lam'akandavu akahangula ashu lu Gehena la sui dia wulu. Hateyi lam'ambala akambu wa kolo w'uma l'onwelo a wanu. Dieli la su dia mbaedjula. Unyashungu eko lu ntutela la Mukanda andi ati: Nduko umbidjoki otoi layouto lu diulelu dia l'ulungu. Wanu w'asungu kuyanga w'antu w'edima kema mbu ya nde yakalanganya dimba. Wanu eli engo katulanyaka la katutashaka tukanyi t'untu ne dia ndi atshi akambu w'enginya efula. Vo mbotoka l'ewanu, l'utshatsha nshi kina tshe. "Wanu weko uku kanga lundju. One latuyelaka unginu awo kema la yimba." (Tukedi 20:1). Atshi a wanu l'asundjishi awo ndu vo mbeli l'unungu, ne dia Unyashungu ambuta ati: "Mananu kayali le waku wambuyala ahuka lu noshi dia wanu efula, l'apami wa dihunga lu nsohanya dinono dia wulu." (Isaya 5:22). "Mananu kayali le one latonoshaka unyandi dikoho dia kele kandi, ndu latuwudjinyaka, dia ndi mena utakataka awo!" (Habakuka 2:15). "Waku weli la sese, l'akimbi la pungu, l'akasa, la wanu; lu alambu awo w'engenongeno, hawukanela ulimu wa Latuyalaka; Ndu hawulimbitela ulimu w'anya andi." (Isaya 5:12). Tanyuyadimbiyaki, atemodi wa dikishi, amunanyi, akanga akashi, evi, akanga a saki ka diango, ambidjoki a wanu, antenganyi, l'apotwanyani, hawukiti diulelu di 'Unyashungu. (1 Koreto 6:9-10). Wambadia kolo ka la kete nye lu Gal. 5:19-20. "Akambu wa kolo wa dimba wateneka vo ane: Munanyi, akambu wa nsonyi, saki ya akambu wa kolo, otemwelo wa dikishi, doka, lutunu, utshanu, kandjema, kele, diatanelu, lundju, tamu, okomiya, edjwelu ka wanu, engenongeno wa kolo, l'akambu wa wuhu uku. Antu watutshaka akambu aso, hawukiti diulelu dia Unyashungu.

"Tanyudjoki wanu weli la somboki loko, keli nyuludiami la Nyuma." (Efeso 5:18).

Enda, leta la Jesus le tshe weli la pusa: “Naka untu eli la pusa ayi ayono.” Nyu tshe weli la pusa nyuyi lu ashi, ndu one laha la falanga! Nyusumbi wanu la awele nyaha la falanga, hanyufuti.” (Isaya 55:1). “Layono ashi wayumuwusha hayuka pusa ntu pundju; ashi wayumuwusha wayuyala l’utem’andi uku eteko k’ashi, kambumbela utsha lu lumu la pundju.” (Joani 4:74).

4. EVUDU: Evudu eli djimbitelu ya nende (Nkitsha kana ndaka alaka w’akambu tshe one luyi) la doka (kana aloho). Munga ka aha mbetawo eli uku doka. “Saki ka kanga nende (Usiwula) atûdiakaka, dikambu dia anya andi hawulangi ulimu. Shi tshe ndi atokomiyaka diango.” (Tukedi 21:25-26). Joshua akatela ana w’Isariyele ati:Tanyuyalaki la nende, lam’ayunyoto lu kete . . . “Dimba dia kanga wodu hadieyi lam’ankundja akambu tshe wa Unyashungu. Jesu akati ati: “Nyukalangani dia mboto lu suku dia tshitshe.” (Lk. 13:24) “Layanga ayema.” “Diulelu dia l’ulungu diatusuyamaka wulu, Akanga a wulu mbatudihotolaka la khudu.” (Mat. 11:12).

Kanga nende atuyakoshaka l’ehimba efula. Dikambu dia ndi ayutatela mbiva halangi nkamba ulimu. Uvi andi ayuwukumia l’enungu efula kuyanga ndjaka untu. Nende ka lu akambu wa lumu la pundju kana w’uluwanyu w’utema atukumia untu paka lu mbuka k’elanyelu. Kambutuhukusanya dia shu ntendela la nyanga akambu wushami wa Unyashungu, nungula alaka wakatulaki Unyashungu, kambutukumia paka l’elanyelu. Lam’eli Unyashungu lu nteketa la ye, akutela dia we mbusha utem’aye elo ku Diabolo ati: “Paka luyi kana lushu lukina l’ololo,” esango ekina we hateya nkuma leko. Okone we aha ushimbamedi, aha la Jesu; Unyashungu eli lu mvuta ati. Lam’ayunyuka dini diandi elo tanyukikitshaki etema anyu.” (Heberu 3:7-8). Efula wambushila la mvo paka dikambu diakawaladiya lumu la pundju. Tukanaki dia luyi.

Antu amotshi wa lu Afrique du Sud watutshaka ulimu la luhusu l’Edu dia ntsha aloho awo. L’usatu one Evudu eli lu menya kolo ka “doka” dia nembia aloho, ntsha aloho mendja awulu ladiku dia nungamela Unyashungu wa lumu. Djekaleka lu nshi yahemo, ehimba, lukulu l’engeno, kana wula, diui dieko lu ntutela diati. Teti Unyashungu wa lumu. Nduku leli la suki ne dia ntukimanyiya, la ne dia hateyi lam’anungamela lukulu l’olo kana l’engeno.

“Dikambu dia Latuyalaka atuluwanyaka lokendo l’untu l’ololo.” (Esambu 37:23). Latuyalaka atushikikeka ekulu w’untu la atongenangenaka dia mbuka, ndi huki woma lam’ayundoko” . . . Ediyamelu hakyuyi uma l’ehutwelu ka unya, kana l’edjelu kawo, kana l’usui wa shenga. Keli Unyashungu eli Umbadi, atudiyaka omotshi, atukitshakitshaka ukina. (Es. 75:7-8). Unyashungu akadjela Asi Isariyele elembi w’ushika lu aui ane: “Untu latshumba on’andi la pami, kana la umuntu lu dja tatanemaki l’atei anyu, kana usaki a diwulu, umvutshi w’akambu wahatayi, kana kanga aloho, kuyanga kanga doka, kanga asende, kana one lateketsha djimu, kanga asumbu kuyanga oloki. Untu tshe latutshaka akambu aso, eli wononyi, lu ashu wa Latuyalaka.” (Deut. 18:10-12). “L’andja w’usumba keli fo, l’akanga w’aloka, l’amunanyi, l’adjakanyi, l’atemedi wa dikishi, la one tshe latulangaka ndu latutaka kashi.” (Enye 22:15). Tanyukadimoki le wetshi latoteketshaka djimu, kuyanga utsha le akanga w’aloho, tanyayangaki dia ndjalanya la wo. Dimi keli Latuyalaka Unyashungu anyu.” (Lewit. 19:31). “Lam’ayuwunyutela vati: Nyutuyangi wane watoteketshaka djimu ndu wetshi watendjaka awulu, watudjoka la wutata. Kanyakadimuli nyati: Undi, wudja hawuhumbi nyanga Unyashungu awo uka? Eli ololo mumbwela wane wasena akambu le wane wambuwo uka? Watshu le olembe ndule omenyi! Naka vo hawoteketa ami aso, mete, usasi hawene le wontu.” (Isaya 8:19-20).

Lam’eye lu mbala kyanda nye, Unyashungu eko lu nteketa la ye, akosengasenga dia we nkadimula utem’aye, la nkimo akambu weye lu ntsha kakiane, keli nyuma ka kolo k’evudu eko lu nsawula lu tui diaye akûsanya la tamu, dia we ntshika ushikikalu wa mete la ndudia utem’aye to la woma. “An’alengu, engeny ’ami, ukundi ayutsha kete tshe lam’ayumukadimula utem’ami? Kakona kayutshama lam’ahamatutsho la ntokenya wenyi kana mboto l’engenogeno wa la kete? Ntukukunga luyi kana lubingu layayi. Ntukumbula umemi, kana papa, kana an’alengu. Ntukutshuka wadi kana nkundja ulimu. Lâdiku dia menda ongonyi a wuki weli lu Kristu Jesu, ki, kandi k’ololo, ongenongenon andi wa pundju, lutumbu landi, lumu la pundju luludi to la ongenongenon a wuki, ku we mendaka paka diango diayuyutshika diayuyutuna lam’ayuyulanga Yesu ayi l’utem’aye. Kuku utukenda, woma w’antu, la woma wa nyoi ambukete fumbi ka Satana . . .” Dia ndi ntshungula wane

tshe wakatshungama uma lu fumbi ka woma a nyoi. (Hebere 2:14-15).

Tukanyi teli lu nkutela dia nsakosako lu longenyi l'asaye la Jesu, tayukikitsha utem'aye edja ndu wambuyala wulu uku luhusu l'evudu.

5. KOI. Koi eli nyama ka ngala. Wendjudi, la kele, usihi luhetshu nangaka ntundja dikila. Ambutenya lam'eli akambu ane l'utema aye wa luntu, esongo tshe akambu ane nkumiaka antu lu ndjakana. We mbeyaka mpimba mbulela utema wa kolo, la we mbeyaka lam'ambûlela mete, keli lushi lukina ayufato uku tshionge ka bombe. Ndeka ololo etawo, la olombe le Jesu akuniye utema one. "Kakiane tanyuyalaki la kele." (Etatelu 45:5). "Ukimo kele oseke yenyi. Tuyathsumuyaki, ne dia ntshumu ntolaka untu lukolo." (Es. 37:8). Ududu eli kanga usihi, la kele eli kanga pedu. Keli akona ayeya memala la ntundu ka kandjema?" (Tukedi 27:4). "Tukaki yengi esadi ne dia yenyi yatuyalaka l'etema w'akanga a dinginya." (Undaki 7:9). Kakiane nyunya kele lutunu (etshuku) . . ." (Kolosai 3:8). Antu efula mpimbaka nkithshakitsha kele kawo lu no wanu kana lu ndjasombwela, keli wanu weli lolengo la kolo l'ului. Uhala Euh 32:33. "Esombwelo keko ololo le kanga utema akolo." Keli Unyashungu akati ati: "Somboya eli kandi." Jesu akati ati: "Ulangi unyaye uku ayalange, Nyulangi antunyi anyu." Unyashungu akatulaki edimanyelu k'akolo asu lam'ayutudimanya antu akina wakatutshela kolo.

Utema wa kolo w'utshutshumalu weko kolo ntu lu ashu wa Unyashungu. Pusa katukumiaka untu lu ta dia ntundja dikila, to katuyalaka ntu l'utema w'untu. Lu dikambu, so, Unyashungu Ndame ayudja ki ka mete, l'etema asu lam'ayutulanga ndjala la ndi.

6. ULUI: Ului akakesi Eva l'ekambo k'Edene. Akalanya longenyi la diukanelu di'antu la Unyashungu. Satana—"Ondjelo—Lukitshikitshishami," akaluli to la kandjema le Adama l'Eva (lam'ara-ndawaenyi wudjashi lu kete la weli lumbukana l'Unyashungu, lu dihuli dia diabulu—Lucifer). Uma lu kandjema, Satana, akawanela, akashikike dia mbalanya la akatshi uku akandalangi, akalanya longenyi l'asa Unyashungu l'antu. Kandjema l'okomiya wa wuhu one mbeyaka lam' andjala l'utem'aye. Vo nanyaka, ki kaye, lam'ayuyena amotshi wudjashi ololo la wangenangena.

“Kandjema eko lunyu uku diumbu.” (Lim. Solom. 8:6). To katudjaka tukanyi ta kolo l’utema, katulanyaka ongenongeno wa akina, atukumiaka antu lu ndjakana. Atuyalaka pupu ntu ndu lu awala amotshi. Kandjema eli etatelu ka Sui, la lukaki lu kete tshe, lu akambu w’ukanda (comerce) kana akambu akina. Kuyanga ekambi wa Unyashungu, wa missionaries la wa pasteris vo hawutulekaka akambu ane, keli dia ntsha ololo dieli la wo dia mbewo dia ndjala la tukanyi ta woma, di ’ulimu awo tawuyalaki la kandjema (tukanyi ta kolo ta diabolo); lam’ayukamba Unyashungu ulimu w’ololo la ukina, we tuyalaki la ka ndjema, le ndi.

7. EPULI: To katolekaka kete, eli djimbitelu ya lotomo. Saki k’ukundji eli udu wa wehutshe w’akambu wa kolo. We nfonaka la mena dipuli diamena swa (nonge) uku lukama nkuma lasuki la nkamo. Lu ngelu ke motshi lu Congo wa kenya epuli kakali swa, edja ndu kakaluti uleki, ku to kakakamo. Kanga pusa ka diango hafula lunya la ndi ne dia nkimanyiya usi wula l’omenyi fono, keli atufulaka lunya landi tshikima ne dia mpimba nkundja, lu wehu tshe w’ololo kana wa kolo, engonyi tshe wa la kete, kuyanga mbatuwolemaka la tumumbu la matadi. Jesu akati ati. “Tanyuyaumbelaki daingo la kete, lene ukuki tumumbu la matadi dilanya, lene ukuki evi mbula mvudu la diva. Ne dia lene eli diango diaye, kayuyala ndu utem’aye. (Mateu 6:19-21).

Akana la wa lu lundu landi tshe wakavu dikambu diakandalangi paunyi la talata, l’ave w’ushinga a wulu l’ahondo w’ololo. (Joshua 7). Judasi Isakariote, umbeki a Jesu, akayahane dikambu dia saki ka talata kakawete ufungi w’Uwandji l’Umbetsha andi. Talata la paunyi kema kolo, paka pusa kayo katuyalaka l’utema w’untu mbeli kolo. Nunu la nunu di ’apami l’amantu wa wehu tshe, wa lu wedja tshe weko lu nanya alimba awo kana w’an’engewo dia lulangu la nkundja falanga efula mbala otoi, la eukela k’uwali la tokohi ta falanga efula. Lulangu la nkundja falanga mbala otoi atukumiaka antu tena tshe paka lu udiakanelu kana lu ndjahane. Saki ka falanga la ndjakananya weko mbuka otoi, lulangu lutumbu la eulelu.

Antu weli wuhu one ntunaka ekilami watuyelaka Jesu la dihunga tshe, wahatuyelaka ditemolatemola dikina. (Mako 9:38). Jesu akati ati: “Nyewo okomiya wa diango ne dia untu hayala la lumu ne dia efula ka diango dieli la ndi.” (Lk. 12:15). Nyendi wela

ongonyi w'enginya: "Kete ya kanga ongonyi omotshi yakangonya diango efula. Ku ndi akakani yimba ati. Kayumutsha na, ne dia dimi kema la lam'amumba diango diami dia dinela? Ku ndi akati ati: Dimi layutsha okone: layuhandjula apenge ami, layuka akina wuleki waki. Ku dimi layumba diango diami dia dinela la diango diami tshe loko. Ku layutela utem'ami nti: Utema: we la diango efula diumbami dia deku efula. Ukaki olo, olekaki, onokaki, ongenangenaki. Keli Unyashungu akawutela ati: Enginya li! Wayolomba utem'aye l'utshu w'elo one. Ku diango diakayalongo-sola diayuyala diaki na? Okone mbeli untu layaumbela diango, laha l'ukundji le Unyashungu." (Luka 12:16-21). "Waho akona wayuyala le untu lakundja kete tshe la nshisha lumu landi?" (Mako 8:38). Jesu akati ati: Tanyuyakanyaki dia nyuma yanyu dia diango ne tshe dia nde . . . lumu ndeka mbu ya nde . . . Dikambu dia wa la kete nye watuhumbaka diango ne tshe. Shenyu le l'ulungu mbeyaka ne diahumbanyu. Keli nyutayangi diulelu dia Unyashungu, okone wayunyusha diango ne tshe . . . Dikambu dia len'eli ekitshelu kaye, lawo kayuyala ndu lumu laye.

8. SATANA: Shi kashi, ndu shi akanga wakashi, ako, ndi katukambiaka akambu wa kolo tshe. Nd'ako keli umbuledi w'utema. Jesu akati ati: "Ana wa uhibanyi shenyu mbenyu. Nyu nangaka ntsha uku shenyu. Uma l'etatelu ndi aki undjakanyi. Ndi hatemalaka lu mete, ne dia mete kema l'utem'andi. Lam'atandi kashi, ndi atutaka akambu weli l'utem'andi ndame. Ne dia kanga kashi kendi ndu shi kashi." (Joani 8:44). Lukesu la tshitshe ndu la akambu wendama wendenda leko ntu uku lukesu la wuki. Eko kashi ka l'unyo, kashi ka lufunda, ndu keki ka ntsha. Kanga lukesu eli kanga kashi dikambu dia ndi ambuyakimo le Unyashungu wahakesi.

Umbetawudi heyi mvuta kashi pundju. "Naka shu tambuta shati: Shu tambekesanela la ndi, lam'akendakendasu l'udjima, kushu tambuta kashi, hatutshi akambu wa mete." (1 Joani 1:6). "L'andja w'usumba keli fo, l'akanga w'aloka, l'amunanyi, la andjakanyi, l'atemodi wa dikishi, la one tshe latulangaka ndu latutaka kashi." (Enyelo 22:15). "Uma l'atei w'akambu esambeli watutunaka Latuyalaka mbatanasu: ukesanyi (Uhindedi). Tukedi 6:16-19).

9. YOTO: Yoto yeli djimbitelu ya tukanyi ta luntu (khum'utema) tatuyalaka l'utema w'untu tshe. L'usatu one yo yeli udjima, ndu kolo, yambulana, esango emotshi yo yambuladiema lu kolo yambutalo la wambeyama, wambete yoto tshungu ndu yulanyemi wuhu weli kanga yo hayeya kene katshandi. Tukanyi tone ta kolo t'antu tatolalaka, esango emotshi, ndu esango ekina to tambohenyahunyama. To tatotewadiaka untu lu kolo kalangandi mbishe. "Keli Nyuma kata ati: Lu nshi y'ekumelu, antu amotshi wayoseka mbetawo kawo, wayukela djimu dia lukesu, ndu wetshelu w'edienge wa uma lu lukesu l'antu watutaka aui wa kashi weli la khum'utema kutshumbami uku la luwulu lakawahetsha." (1 Timote 4:7-2). "La etem'asu wolongoswami uma lu khum'utema ya kolo." (Heberu 10:22). Okone eli uku luwulu lutshumbami lu khuka ka wulu.

10. SU DIA UNYASHUNGU: Dio menaka dikambu tshe diatshama l'utema. Kuyanga engo otoi hakieyi mbishama lu su diandi dia wulu, dia dikambu ne, ndi atenaka tukanyi tshe ndu akambu weli utema lu nkana (kana nungamela) dia ntsha.

11. TULIMILIMI TA DJA: L'utshimba wa utema to teli lumenya ngandji ka Unyashungu kudingi utema w'untu la kolo. Mete, Unyashungu nsuyaka kolo, keli ndi ntulangaka ku ndi halangi nyoi k'untu a kolo, kuku eli ololo ashuli la akundja lumu. Tulimilimi ta tutshitshe ta dja tambutenya ntu dikila dia Jesu Kristu On'Okoko wa Unyashungu latunyaka kolo ya wa la kete.

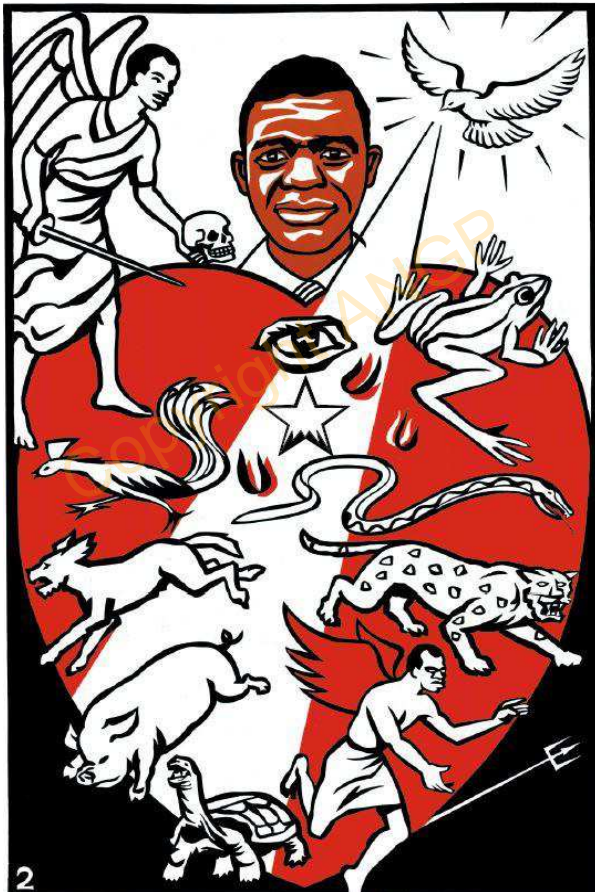
12. ONDJELO: Eli djembetelu ya Diui dia Unyashungu. Unyashungu nangaka nteketa la pami kana umuntu lambuheko la wutshu wa kolo, ne dia ndi ashuli, keli yanyi la ngandji ka Unyashungu woto l'utem'andi. Ongenyi ami, Unyashungu eli lu nsawula la ye, lu mukanda one.

13. INGA: Fudu kene eli fudu k'ololo ka ki. Eli djimbitelu ya Nyuma k'Ololo k'Ekila, Nyuma ka mete. Ndi kayutshumuya wa la kete dia akolo, ndu dia uluwanyi ndu dia dianyelu. Eko l'andja w'utema dikambu dia ndi heyi lam'ambidjase lu dihuli dia mindu.

Naku usatu one menyaka wuhu w'utem'aye, ambutshikala le ye ku dia we mbeta Khumadiondjo. Dihwelandi utem'aye, ku usasi

wa Diui diandi wayoto loko. “Etawo khumadjondjo Jesu ku we ayushimbamela.” Unyashungu nangaka ntsha uku daka diandi dia nkukadimula utem’aye, la nkusha utema w’uyuyu weli la Nyuma k’uyuyu. Ndu usatu wa hendi wayenya dikambu ne.

**USATU WA HENDI
UTEMA WAMBUTSHUMUYAMA LU KOLO
WAYANGA NKADIMO**

USatu wa hendi eli lu menya utema wa eshwelu la wambutatale nyanga Unyashungu. Ondjelo ambukimela, yombo, “Ne dia Diui dia Unyashungu dieko la lumu, la wangasanu, la diesa diuleki yomba ya pemo wedi ehendi, dio diatutundulaka edja ndu diambatanya utema la nyuma, ndu asonga l’ehihu. Dio mbeyaka nimbitela tukanyi la saki y’utema.” (Heberu 4:12). Dieli l’antu dia mvo luvu otoi, ku elumbwelu ndjuya l’okongo. (Heberu 9:27). Okone Diui di Unyashungu dieli lu mbuhula untu ati. “Difutu di ’akambu wa kolo eli nyoi.” Untu la kolo kana laha umbetawudi wayuwudja l’eduwa ka dja ya wulu yaheta la sulufa ya wulu.

Ondjelo ukimedi lombo l’untu lu lunya lukina. One eli lu mbuhula untu la kolo ati: Dieli lasu tshe dia mvo. Dimba diasu ne, dialangasu wulu, diesu lu ndotsha, talesha, talongosola talama dia nshidima pusa yadio tshe, diayuvo, diayushisho, diayolema la wediya, keli nyumu yasu la nyuma yasu wayuyala la lumu la pundju la yayulumbuyama lushi lukina l’elumbwelu ka Unyashungu.

Lane teko lu mena untu la kolo atatela mbuka lukumu l’Unyashungu, adihwela ngandji k’Unyashungu utem’andi. Nyuma k’Ekila ambutatela mbedia utem’andi waketema tshududu uma le akolo. Yanyi ya Unyashungu yeli lu mboto l’etemwelo lu bitshanya udjima tshe. Wehu wa nyama tshe yeli lu menya kolo yaya lu ndawo kakiane. Dia dikambu ne, on’alengu umbadi, etawo Jesu—Yanyi ya wa la kete—ôto l’utem’aye atshanya udjima l’elimu wa kolo weli loko, uku weli usatu one lu nkenya. Jesu akati ati: “Yanyi ya wa la kete mbemi. One landjela hakendakenda l’udjima, keli ndi ayuyala la yanyi ya lumu.” (Joani 8:12). We heyi la m’andjanye udjima weli l’utem’aye uma lu wulu aye weme kuyanga lu yimba ya akina. Wuhu w’ololo weli mete, la esadi la w’ushika pundju wa mbitshanya udjima, eli paka dia mbetawo ya nyi mboto loko. Dikambu dia udjima eli akolo asu. Mete, ngondo la toto watutenyaka yema tshitshe lam’eli udjima, keli lam’ayudela unya, udjima l’atala amotshi waheta wayudimala.

Jesu eli Dive dia Mete. Lam’akoto Jesu l’etemwelo ka lu Jerusalema, akatshanya antu tshe wakasundjaka ngombe loko, ekoko la tukudumba, akasukula mesa w’amingudi wa falanga ata ati: “Wayeta luudu lami vati: Luudu la ntemola Unyashungu loko, ku nyunyambuluhiluya dihuli dia apotodi.” (Mat. 21:13).

Utem’aye akatungama ne dia ndjala etemwelo ka Unyashungu la luudu landi. Ndi nangaka mbidjase loko lolongosola, luludia to

la yanyi yandi ya lulangu landi l'ongenongeno andi. Jesu kundja ne dia ntudimanyia akolo ketu. Akayutusha ndjadjasela la elekelu ka akolo. "Naka Ona ambunyusha ndjadjasela nyayuyala wuyadja-sedi mete." (Joani 8:36).

**USATU WA SATU
UTEMA WAMBUYATSHUMUYA LU KOLO**

Usatu one ambutenya utema w'untu la kolo leli lu bishula mete, mete. Kakiene ambulimbitela akolo andi weli efula, wa wulu la wuleki efula wakandatshaka la wakavwela Jesu l'utamba a peketanya.

Lam'enandi utamba a peketanya wukimedi ondjelo w'Unyashungu, utamba ako mbataka utema andi wutshutshumadi la ndi eli lu mbishula akolo andi tshe la utem'andi ndjalaka l'utshutshumalu. Lam'ayundulimbitela ngandji ka mamba ka Unyashungu kakenyama lu Jesu Kristu, kayoto l'utem'andi, ayulimbitela ati: Jesu Kristu—On'a Unyashungu—akayi ne dia minya akalo andi dikambu dia akûvwela l'utamba a peketanya, wa mananu.

Uku akakomwama Jesu, uku akawulimbe lufule l'atende uku akatundo tamba di'any'andi la seti (esumadi), uku akandavu dia akolo asu l'utamba a peketanya, watutshutshumadiaka untu a kolo ku ndi ayushula akolo andi mete. Lam'ayundala Diui dia Unyashungu ndi ndjaenaka uku lu lulindu; Ndi ayulimbitela ati: Ndi aki etali la Unyashungu la akadiaki elemba andi mbala efula. Ndi ayunyanga wulu, ndu lam'anyundufûla utem'andi lu ashu wa Unyashungu la asoi la delu dia wulu, Jesu ayosemela la nsuki la ndi. Ngandji la ki ka Unyashungu wayuludia utem'andi to, lam'ayundeya ati: Dikila dia Jesu Kristu On'a Unyashungu dieli lu ntuluwanya uma lu kolo tshe. (1 Joani 1:7). Latuyalaka eko lasuki l'akanga w'etema wa mbate. Atushimbelaka waku weli la etema wa ndjakitshakitsha. (Es. 34:18) Shu mbalaka lu mukanda a Unyashungu ati: "Enda, dimi layediya ashu ami, utsha le one latusuwaka ndu le one leli l'utema ambate. Utsha le one latukaka Diui diami woma." (Isaya 66:2b). Nyuma k'Ekila eli lu mbuwutela aui wa Jesu lu hyotehote ati: "On'ami utshu la ki akolo aye wambudimanyama." Shi tshe yayundendaka utamba a peketanya, ayenaka dikila dia Jesu diakela ndi ayetawo ati. Dikambu ne diakatshama ne dia dikambu diami. Ayuyauka usadi uma lu wutshu w'akolo andi ne dia Jesu Ndambe akembe fono la asui andi. Ndi mbeyaka ati: Ndi (Jesu yako) akahumama ne dia akolo asu l'etsha asu wa kolo la Latuyalaka akawahela akolo asu lu dimba diandi. (Isaya 53:7. Yanyi ya Nyuma k'Ekila yeli lu ndula l'utem'andi, wakananyema, ndu wuludi to la udjima. Yayusula ndu yayedia utem'andi wema peso-peso uku neige lu dikila dia Jesu. (Isaya 1:18). Nyuma Ndambe eli lu ntulimbitshiya ati: Teli ana wa Unyashungu. (Romo 8:18). Eli lu nshikike ati: "One layetawo

Khumadiondjo Jesu, huvo keli ayuyala la lumu la pundju.” Dikambu dia lu Jesu: “Etshungwelu keso keko le ndi uma lu dikila, la edimanyelu uma l’akolo asu, uku weli ongonyi wa ngandji kandi ka mamba.” (Efeso 1:7).

Pusa ya kolo ya dimba yambutshika dihuli ne dia ndi ndjala la lulangu la Unyashungu la mbukambela ulimu. Ndi kakatulangi la ntundu. Ladiku dia nanga kete l’engenongeno ayo, kakiane untu one ambulanga paka Unyashungu.

L’usatu one nyama ya kolo yaya l’andja w’utema w’untu one. Satana halangi ntshika dihuli diakindi la ntundu ndi eko lu mbewo l’okongo alungamela nkalula ntu. Lu dikambu so, mbatewula Jesu dia shu mpangakela diabololo dia ndi ntutshika.

USATU WANEI AMBUDIAKEMA LA KRISTU LUTAMBA A PEKETANA

Usatu one eko lu ntenya utema w’umbetawudi lambushila la nkundja ki k’ololo, l’etshungwelu ne di ’ulambu wa khumadiondjo l’Ushimbedi asu Jesu Kristu. Kakiane ndi hayuyatumbula dia dikambu dikina tshikima di’utamba a peketanya wa Khumesu Kristu. (Galatia 6:14). “Jesu akavu l’utamba a peketanya ne dia shu ane wakavu lu kolo ndjala la lumu lu akambu w’ololo.” (1 Petro 2:24). Umbetawudi ambudiakema lu mananu la saki ya la kete. Lu Galatia 5:16 kalasu ati: “Nyuyelaki Nyuma, mbahanvutsha uku saki ka dimba.” Naka shu teko la lumu le Nyuma, tokendakendaki la Nyuma.” (Galatia 5:25).

L’usatu one tambena ekundji kakawakeleka Jesu lam’akawukulula ahondo. Shu menaka ndu ehamba la diango dikina diakawokomola la dio, la lukesu, dikambu dia sui dia ki kasu diaki, lu dimba diandi. Akasuyama ne dia akolo asu. (Isaya 53:11-12). Khum’ekanga Horedolo l’antu andi wakawole: wakolotsha ukutu wa bela, lam’akawokomola, wakulimbe lufule l’atende l’ote, lu dihuli dia lufule la paunyi la lutumbu.

Wakukimiya lokombe lu lunya uku danga dia diulelu wakûkusamela la ntundu kandi wakawole, wata vati: “Moyo Khum’ekanga k’Asi Juda.” Wakôhongwela soi l’elundji, wakôkosola lokombe lako wakôkomolalo l’ote. Lam’akawashili la mbosoka wakotole la ntûdiaka l’utamba a peketanya.

Embetawudi efula weko paka la lukumbu l'umbetawu lutu vo ntshokaka la luudu l'Unyashungu, ndekaka ma dia Khumadiondjo la Wanu, wimba esambu, keli weli lu ndjaka Ushimbedi awo uma l'etsha awo wa kolo. "Wane tshe watumbetaka khumadindjo. Khumadiondjo hawoto lu diulelu dia l'ulungu: tshikima wane watutshaka uku alanga Papa le l'ulungu mbayoto." (Mateyu 7:21-27).

**Ambudiakema
la Jesu Ga. 2:20**

**Takavu lu kolo,
keli teko la lumu
le Unyushungu
lu Kristu Jesu.**

L'usatu ako one tambe tapa dia Judasi lakafungi Khumadiondjo Jesu la akusundja la tenyi dia fesa akumi asatu ne dia saki kûkundji kakawundi la kakete utem'andi tshududu la akete ashu andi tshungu.

Uwa la molola wakawandi Jesu la wo l'utshu le asalayi. Wakuki ukutu andi uwali ne dia nshidiya diui di'umvutshi diakandati ati. "Wakakahana ahondo ami wakukela ukutu ami uwali." Wakakulula Jesu ahondo tshe, wakoseke wakati vati: "Hatulangi untu one ntulela."

Antu tshe nangaka etshoko ene, Uma le Unyashungu; mvula la yanyi, keli hawulangi diulelu dia Unyashungu. Amotshi wateyaka Unyashungu tshikima l'etina k'asui la fono.

Asalayi wakawungula dikonga lu luhandji. Dikila l'ashi diakakele. La ntundu lekeka lateke, Petero akanguna Jesu wanguna esatu lu ashu w'usekaseka ukambai, keli l'okongo diku ndi akashula kolo akaleli wulu! Undi na, we eli lu nyanganya lukumu la Jesu uma l'au l'etsha aye? Kana we mbukaka ashu w'antu sonyi? "Okone untu tshe layumbetawo la ntundu k'antu, ndu dimi layuwetawo la ntundu ka Papa le l'ulungu. Keli untu tshe layumanguna la ntundu k'antu, ndu dimi layuwanguna la ntundu ka Papa le l'ungu." (Mat. 10:32-33). Jesu akati ati: Untu lahembe utamba andi wa peketanya, lahandjeli, elolo andi hakuki le mi." (Mat. 10:38).

Ongenongenono le wane wemadi lu Dive dieli Jesu Kristu.

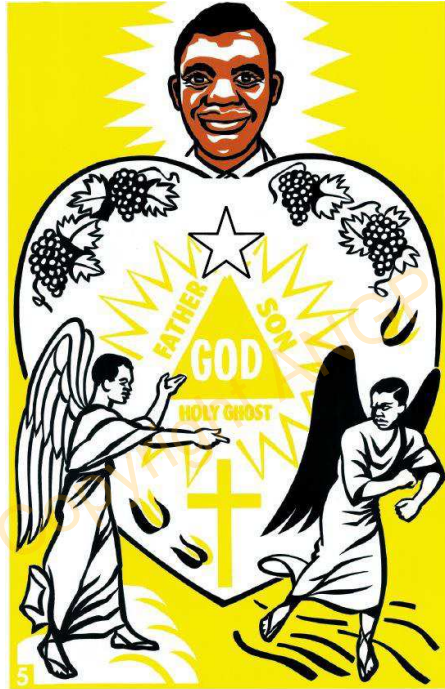
1. "Dive di'elawelu eshamelu kami Paka dikila dia Jesu diakantshulwela la kete.
Diakambedia, uma lu wulu a kolo.
2. Lam'ayumukhuke ashu,
Lam'ayushila lumu lami.
Ndu lam'ayumena l'ulungu
Unyashungu Umbadi
Dive di'elawelu, Umbishe pundju.
Dive di'elawelu, Umbishe pundju.

USATU WA TANU ETEMWELO KA UNYASHUNGU

Nyendi utema wolongoswami wa untu lakolo lambushimbamela, lukidiami, uma lu ketshi ka mamba ka Unyashungu. Utema one wambuyala etemwelo ka mete, ka Unyashungu Papa, Ona la Nyuma k'Ekila, uku weli daka dia Khumesu Jesu Kristu. "Jesu akûkaluya diui ati: Lam'ayunanga untu, ndi ayukitanyia diui diami, Papa ayuwulanga, shu tayuya le ndi, tayudjase la ndi."

**Ngandji
Ongenongeno
Ki
Ndjakitshakitsha
Woladi**

**Ololo
Mamana
Memakana
Ndjakimela
Nyuma k'Ololo**

(Joani 14:23). Lu Jesu Kristu Unyashungu eli lu ntumbula, lu ngenyangenya, la nongosola untu. Lu dihuli diakadjaseka nyama lu eulelu ka Satana Shi kashi mbenasu kakiane Nyuma k'Ekila ambudjase loko.

Utema one wakashile ndjala luudu l'akolo, kakiane waya utamba w'ololo w'elua wa Nyuma uku: Ngandji, Ongenongeno, Ki, Ndjakitshakitsha, Woladi, Ololo, Emamanelu, Memakana,

Uluwanyi, Wendjudi w'engenogeno wuleki la akambu akina weli amena lu ashu w'antu. Kakiane aya lutahi l'utamba w'eluwa weli lu nto elua lu Jesu Kristu la elemba andi weko l'utem'andi. (Joani 15:1-10). Ne dia ndi ambuludiamama to la Nyuma k'Ekila, mbayandi la wulu wa ndeka dimba la pusa kadio la ndjaka untu l'edjedja leli l'utem'andi. Ne dia wulu wa Nyuma k'Oloolo wamboto l'utem'andi, ndi ayokendakenda lu Nyuma. Ndi hayala la lumu paka ne dia mena, mbuka la munanda ketu, keli ndi eko lalo uma lu mbetawo, dikambu dia mbetawo le Jesu mbeli elekelu k'akambu wa kolo. (Joani 5:5). Ndi eli la elungamelu ka mete, keli la lumu lukikitshami lu elungamelu ka lutumbu lam'ayuya Khumesu Jesu Kristu etina kahendi. Eko la lumu uma lu ngandji ka ka Unyashungu pundju.

Wane weli l'etema wa pudipudi weli l'otshoko ne dia vo wayena Unyashungu. (Mat. 5:8). Khum'ekanga Davidi aki l'ongonyi efula. Akaleki antunyi andi wulu. Keli lu akambu tshe aso, ndi ayulimbitela ati. Ambutshikala engo otoi. Okone mbaka ndalombe ati: "Unkaluya lu ongenongone wa panda kaye, usukeli la utema wa lulangu, wa ntsha uku alanganye." (Es. 51:12). L'atei asu kema untu otoi leya nongosola utem'andi, nduku otoi leya ndjatungela utema w'ololo lu utem'andi, tshikima ndi kushudi lu mete, uku akalombe Davidi dia Unyashungu awusha utema w'uyuyu, dikambu ne mbukuki ntshama. Unyashungu nangaka mbuwete uyuyu. Ekadi lu elumbwelu kaye kana etshiba aye w'anyanya haweyi mbete utem'aye luudu la Unyashungu la dimena; keli ne dia Ndi nangaka ntukimanyiya la akalaki ati: "Dimi layunyutela ashi wa pudipudi, ku nyu nyayediama. Dimi layunyedia uma lu mindu yanyu tshe, ndu uma lu dikishi dianyu tshe. Dimi layunyusha utema w'uyuyu, ndu layudja nyuma k'uyuyu l'etema anyu. Dimi layunya utema adive uma l'alimba anyu, ku lanyunyusha etema w'emunyi. Dimi layunyudja Nyuma kami, layunyokendjakenda l'elemba ami, ku nyu nyayulamaka adjangu ami la mbatshaka." (Ezekiyele 36:25-27). One eli Daka di 'Uyuyu diakatolongoswela Unyashungu la diakandakeleka lu dikila di 'On'andi Jesu Kristu.

Lu usatu one tambena ondjelo ambenama ntu. Ondjelo akawafundela ne dia nkimanyiya wane weli lu nkundja lumu la pundju. Eko ntu l'okende wa nama wane weli lu mbuka

Unyashungu woma. (Es. 34:8; 91:11-12; Danyele 6:22; Mateu 2:13; Etsha 5:19; 12:7-10).

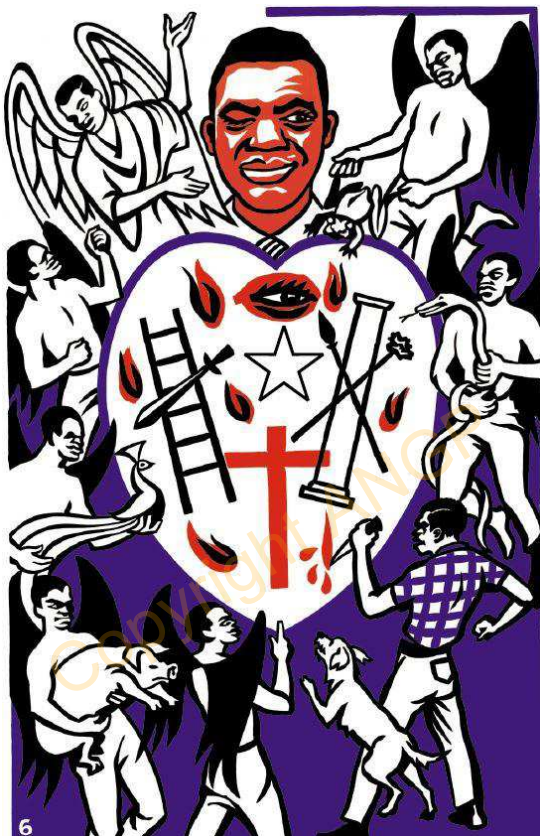
Diabolo eli lu menenga ntu l'usatu one. Eko lasuki l'utema uku untu luhulami lu nkungela etina kukuki dia nkalula lu luudu landi la ntundu. Uma lu dikambu ne, mbatulaka Utumami dia shu mbewo la nomba dikambu dia: Untunyi asu, diabolo diako atokendakendaka uku tambwe kadikita kayanga walendi." (1 Petero 5:8). Esango efula atenamaka uku ondjelo wa yanyi lu ntakanya embetawudi wahewo saki ya la kete nye. Uma lu yewu yandi mbatundukesaka ndu embetawudi wa mete, weli l'atei w'esonami. Keli mete, lam'ayutuhangakale uhimbanyi, ku ndi ayutulawo etali uma lesu. (Jakoba 4:7).

USATU WA SAMALU UTEMA WAMBUHIMBAMA LA WELI L'UKANANU

One weli usatu wa lunyangu. W'untu lambunganela lu mbuka kandi ka mbetawo. Su diandi dimotshi diambudihana dikambu dia aya lu ntatela ndala l'utem'andi w'umbetawudi lam'eli su dikina lu mbenda ndu lu akambu wa la kete.

Yanyi yandi ya l'utema yaya edimadima, ndu tulimbitelu ta l'utem'andi ta ndjadjasela lu sui diandi la Jesu hawuyenama ololo. Ehimba wambudinga beke tshe, Lu dihuli dia mpukama Diui dia Unyashungu, utatela mbuka ani wa yewu, la wakashi w'ukesanyi (uhimbanyi). Esango emotshi, ndi mbeyaka ntsho utsha la luudu l'Unyashungu ne dia mbishe lulangu landi l'akambu wa la kete, lam'ayundayala lu Ekelizia; keli ngandji kandi le Unyashungu ambushila la nkitakita l'utem'andi. Tukanyi tandi tambutshikitana lu tumba efula. Utatela mundana longenye la wa la kete lam'endi lu mvuta ati: Dimi mbetawoka Unyashungu l'utem'ami. Yoto ya khum'utema andi yambukitshakitsha usasi ayo. Hayemba utamba andi wa peketanya l'ongenongeno ntu, utamba one waya wutshu le ndi uku wutshu wa wulu hayuwongenyanganya ntu. Mbetawo kandi udidima, hayukana l'Unyashungu lu dombelo; ambu heko elungamelu kandi la ambukale lumu landi; aya lu ntshikela atunyi. (andoshi) andi dihuli lasuki la utem'andi yema yema ongenangena l'engenyi wa la kete uleki asika Kristu.

Tukanyi ta otoke (paon) teli lu menya utaku tamboto loko. Esango emotshi umbetawudi one, ambushila mbuhela ati: Akashi-

mbamela lu ngesa. Enda, kakiane aya ntu kanga ndjalanga. Onwelo a wanu aya lu kokola lu lukuki l'utem'andi lu nyanga eotwelo. La ntundu wayutatela okoke, okoke, l'okongo ayuyala lu seke. Enyelo: lam'endi l'engenyi andi anangi w'akambu wa la kete lu ongenongeno (dambu), la n'ayundayala la sonyi kana woma ne dia watukuta vati. Heyi akambu, kana ohodu kuyanga hadjaseka

l'antu, okone diabololo ayawutela, lu hyotehote lu tui ati: Mbala otoi lusika Unyashungu laye hatulana. Undi tema ta wanu tshitshe tone mbaya dikambu uka? No yema ya foka etina otoi ketu eli unungu uka? Hayeya ati: Tokoko ta nkushi tatukumeke l'ashi a wuki w'elanyelu ka pundju. Jesu kumbetawo munanda engo otoi kakeyi lam'ambête ohombo ato. Ndu andjedi andi wayali pupu. Kuku, untu one leli l'usatu one kema osoku. Tukanyi ta kolo la saki ya kolo wambukema le ndi kakiane. Tena dimotshi ndi nfone la mbuka sawusawu la tamu w'ongenyangenyanya dia tsho l'ahuli wa wenye l'ahuli akina waha ololo, ayutatela nembela ondoshi diabololo ata ati: Okone mbeli andja ya! Kolo ka mbala otoi kema kolo. Wuhu one mbeli Satana lu ntana eotwelo lu dihuli diandi dia ntundu la ntulela loko pundju.

Mete, shu kema la dikambu dieyasu ntsha lam'eli etem'asu wudingami la nyuma ya kolo la tukanyi ta kolo l'ete asu, keli tambanyema lam'ayutetawo dia vo ntshikala l'etem'asu ndu lam'ayutatshika wamba ekeli l'etem'asu, la wahuhula akambu awo wa kolo loko. Lam'ayutusha. diabololo tshungutshungu ndi ayukimela lu lunyaku ayukutula lumu la nyuma lu Ngehena ka pundju. Dia dikambu ne mbeli daku di 'Unyashungu le su ne dia shu ndawo pusa ya dongolongo, tatongenangenaki lu wehu tshe wa kolo. Tulawo utsha le Jesu Utshungudi la Dihuka diasu.

Untu lenyu lu mena l'usatu one lu mpika yombo l'utema eli djimbitelu y'ambodi l'andoshi (asi ukunda) w'embetawudi wa Jesu. Uma l'elomo awo wa tola la nemi yawo ya ntendo mbewo lu nkota etema w'embetawudi. Utema wambotewala (wambudjuyama la wanu) haweiyi mpangakala lu akambu wa wuhu uku. Umbetawudi asu one aya lu ntatela mbuka antu woma la ntundu k'Unyashungu. Woma w'antu ambuwete fumbi k'antu ndu one lalawo Unyashungu. Tukanyi ta kolo la kele wambutatela menama l'etina ka fono la elanyelu wuyanga mboto l'utema one. Ului wa kandjema weli lu menama lam'eli akina l'ongonyi watatetemala la mbuleka ndi. Lam'ayutana Diabololo lukuki ludihwanmi yengetola, ndi ayotshiya udiu w'ukunda la ndjalanga.

Eko dikambu dia tshitshe dia mbotshiya lulangu l'ekundji l'etem'asu, naka shu hatuho ewuyelu ka Khumadiondjo Jesu lam'akandati ati: "Nyewoki nyolombaki Unyashungu, nyutukoto l'ehimba. (Mat. 26:41). 1 Koreto 10:12 ambuta ati: "Okone, untu lakana ati: Dimi lambemala, ewo, atukoko. Nyolote eloto tshe wa

ta wa Unyashungu dia nyu mbeya nshikikala la ntundu ka kesu tshe y'uhimbanyi. (Efeso 6:11-18).

**USATU W'ESAMBELI UTEMA WAMBUNGA LA
WAMBOLEMBIA MA LU KOLO**

Usatu one eli lu menya wuhu w'utema wambukalula lu kolo. Untu lakediama la akashile ndeta ushasha wa Unyashungu. Akalungula Nyuma k'Ekila okone ndi akamo lu mbuka k'ololo. Weko lu menya ntu wuhu w'untu lahatakadimula utem'andi ndu lahatayakimo le Unyashungu. Ndi ambushila mbuka Lukumu l'Ololo ku eki lu nkikitsha utem'andi lu mamema lu kolo.

Jesu Ndambe ambenya wuhu w'untu lukaludi l'okongo lu akambu wa kolo lu Luka 11:24-26: "Lama ayutumba odienge uma le untu, vo nkindulaka lu ahuli waha l'ashi, watayangi mumuya. Lam'ahawakitani, vo wayuta vati: Dimi layukalula lu lundu lami lene akamatumbi. Lam'akalulawo, ku vo wambulutana leli pudipudi lolongoswami. Ku vo wayutsho, wayutosa edienge ekina esambeli wuleki kolo; wayoto wayudjese loko. Ku akambu w'untu oso, wa l'okongo wayuleka wa ntundu kolo." 2 Petro 2:22. "Dikambu diambuyala uku wela a mete le wo ati: Fo kambukalula lu ntuwoki yato, sumbu ambushila mboka ambuyangitula lu loteke ntu.

Avesa wa lu Mukanda a Unyashungu weko lu ntutela hwe wuhu w'utema w'untu lambukalula lu akambu wa kolo kana w'untu lakolo lahashula akolo andi. Kolo la wulu ato wambuyudjase loko dia mbosa dihuli l'utema uku. Elundji kandi kaya kolo uku utem'andi. Nyuma k'Ekila fudu k'inga ka ki eli lu mena wawutshanya uma l'utema uku; dikambu dia kolo la Nyuma k'Ekila haweiy mbidjase dihuli otoi. Utema Otoi haweiy ndjala leke etemwelo ka Unyashungu, la leke lukina wuku wa dive wa diabolo. (Ondjelo leli efanelu ka Diui dia Unyashungu), ambumo la lunyangu uma l'utema one, lu menda la mbewo l'okongo ati: Undu untu one fana la mbishula akolo andi uku on'a kushi. Luka 15:16-18: Ati: "Ku ndi akalangi ndutsha dikundju diandi la pusu yakalekaka sumbu. Nduku untu lakawusha em'ande. Keli lam'akandatshuti ndi akati ati: Ndi ma efula dieli l'ekambi wa papa, ndu dikina lâdiku, ku ndim'one avo la ndjala lindu li! Dimi layunela layutsho le papa; layutu wutela nti: Papa, djimi lambutshela ulungu kolo, lakatshi kolo ndu lu ashu aye. Ololo ami hakuki dia vo mbetami vati: On'aye; umbete uku ukambi aye omotshi." Shi lam'akandeniyi on'andi ashula munga, ndi akûdimanyiya la akawusha ndjadjasela.

Keli l'usatu asu kema eshwelu ka mete, mete. Untu one hakalula le Unyashungu mete, mete. Halombe edimanyeli lu akaka

wa Jesu. Dikambu dia Nyuma kema lasuki la ndi dia mbutshumuya lu kolo ka ndi. Khum'utema kandi ambutshumbama la luwulu la bela, to kambulala djo hoi. Ndi eli l'atui keli huki Diui dia Jesu dieli lu mbosegasenga.

Ndi eko l'ashu keli ndi henyi difuku dia uki dia Gehena diufulomi l'ekulu andi. Huki sonyi dia ntshikala edja lu kolo. Satana eli umbuledi w'utem'andi. Ambudjase uku khumadiondjo lukiti ka lutumbu. Esango emotshi untu one ambukuka nemiana eko lu ndjaeta uku untu a Unyashungu. Keli ndi eli uku diumbu dieli dimena lâdiku, "keli l'etei eli to la weka w'edu, la diango tshe dia kolo." (Mateyu 23:27).

Kakiane shi kashi aya lu dihuli dia Nyuma ka Mete. Kakiane nyama tshe, akolo tshe, weli la nyuma kekina ka kolo waya l'utem'andi. Kuyanga mbayundulanga ndjaete luyadjasedi le antu ane wa kolo, ndi heyi ndjala uyadjasedi, dikambu dia antu ane wakashile mbukeleka la molola.

Untu lakonyola elembe wa Mose akavu aha laketshi, lu diui di 'emenyi ehendi kana esatu. Ukundi akananyu dia asui wa one lambukamela On'a Unyashungu la tshina di 'ekulu andi, la ambete dikila dia sheki yako yakandakidiana ati: Anyanya, la ambonyola Nyuma ka ngandji ka mamba, ayuleka tina dingana lu anyelu kandi? (Heberu 10:28-29; uhala ndu 2 Pet. 2:1-14).

Ongenyi ami: naka usatu one nfonaka la wuhu w'utema aye, tushimbatshimbaki. Welela Unyashungu l'utema ayetshe. Ndi mbeka nkudimanyiya akolo aye tshe lam'ayuyuya le ndi la utema wa mbishula mete. Ndamé keli la wulu wa ndeka Satana l'andjelo andi pundju, pundju. Yaka le ndi uku akayi kanga sudi le Jesu akawutela ati: "Naka we alaga, we la wulu wa nkonoyami." (Mako 1:40-41). Keli lam'ayuyutetemala la nkikitsha utem'aye, lam'ayuyulanga udjima ladiku dia yanyi, kema elungamelu. We ambosonola nyoi lu dihuli dia lumu. "Ne dia difutu di'akambu wa kolo dieli nyoi." (Romo 6:23).

USATU W'ENANEI EKUMELU K'UNTU A KOLO

Lane tambena nyoi ayasukana lasuki l'untu laki lu nkikitsha utem'andi lu akambu wa kolo, la akakalula ekongokongo la alaka wa onee luyi kana l'edia luyi. Dimba diandi diambulula to l'elandu, utema wuludi to la woma a nyoi, kayayi. Nyoi lawo kambuya lu

unya wa kolo. Engenongeneno efula wa kolo wambushisho ku dieli la ndi dia menana la difutu dia mete dia kolo. Fono ya lu Ngehena yambuwunda. Kuyanga ndi ayolomba Unyashungu kakiane ndi hayeya mbukana la ndi, dikambu dia ndi akaleki mbuwendjula.

Engenyi andi w'edjedja waya lu mbuka woma wa mbidjase lasuki la tangi kandi, la aui awo w'anyanya wakiwo lu mbukutula lawo waya kema l'ekimanyelu le ndi. Engonyi andi wakandavaka

esango emotshi, haweyi ntalula nshi yandi ya lumu kana nshimbela kana mboladia sui diandi lam'undyanga mvo. Ambuta ati: Aya wulu dia nkana tukanyi ta dikambu di Unyashungu ntu, ne dia Diabolo eko lu mbuwusanya.

Kakiane tshe kakandalangaka la ntundu, tshe diakandajasele la lumu diaya uku ne dieli lu mbuwola. Kakiane elombodi andi kana ahuka andi waki lu mbukikitsha lu kolo hawuyeya lam'ambukimanyiya. Kakiane kambundulimitela ati: "Dikambu dia woma mbedio dia nko l'anya w'Unyashungu a lumu." (Heberu 10:31).

Akalungamela ndjalongosola la Unyashungu lushi lukina kuyanga la mbetu ka nyoi, keli kakiane ambutana ati: Ambushila, la nshila. Nunu la nunu di'antu weli lu mvo la nyoi ka shashimuya hawuyeya nyanga Unyashungu lu mbetu ka nyoi. Ndeka ololo tutayangi Unyashungu lu unya wekisu la dia mbutana. L'usatu asu untu la kolo one aya lu ndjavwela, akashile ntuna ngesa la ngandji ka Unyashungu lam'akindi eki la lumu. Hayuka aui w'ekikitshelu w'Unyashungu. Diui di'Umbadi (juge) dieko lu buwutela diati: "Nyumanganeli, mananu keli le nyu, nyutshu lu dja ya pundja yakawahetshiya diabolo l'andjelo andi." (Mat. 25:41). Dieli l'antu tshe dia mvo luvo otoi, ku elumbwelu ndjuya l'okongo diku. (Heberu 9:27).

USATU WA DIVWA UTEMA W'UNDEKI W'AKAMBU WA KOLO WULU

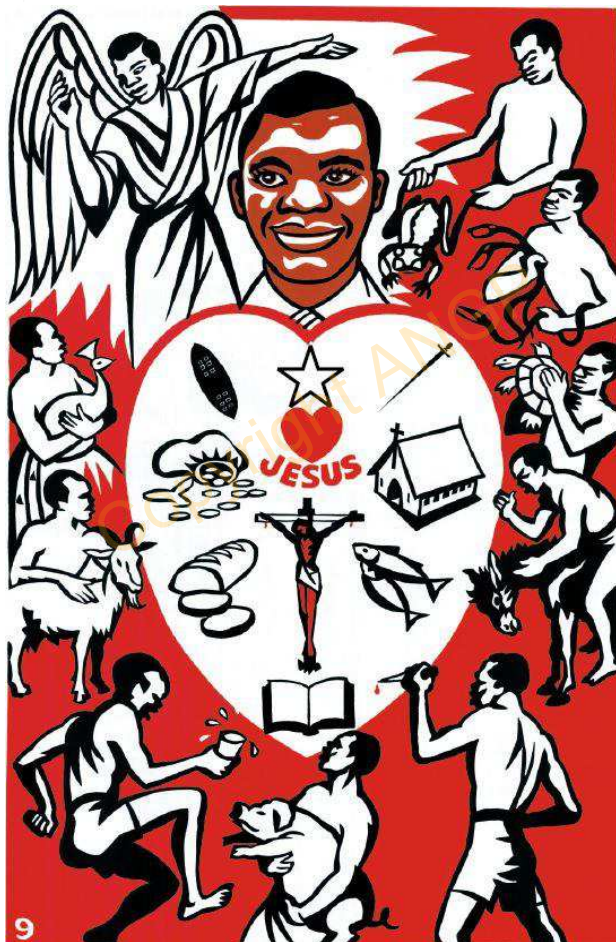
Usatu one eli lu menya umbetawudi lambolo ta wulu lu dja ya fono l'ehimba. Uhibami lu beke tshe, ambushikikala pundju, uleki tshe edja ndu pundu, atulekaka lu Jesu Kristu. Ashu andi weli lu menda le Jesu, Khumadiondjo la unduwanyi wa mbetawo. (Heberu 12:1-2). Eli lu munya wutshu tshe la kolo weli lu mbukeleka atulawoka utsha l'ulimu wawushawo.

Satana l'asalayi andi wambudinga utema w'umbetawudi. Weko lu mpimba dia munganyiya on'a Unyashungu uma lu mbuka kusimbwi, keli weli lu mpeko. Utaku, saki k'ukundji, nyuma ka mindu, la munga kina weko lu menama loko.

Punda amboto lu dihuli dia koi, dikambu dia esango tshe kolo nkadimoka wehu wutshikitanyi, la ndjasheka la eloto ekina kana nkadimula lukumbu lutshikitanyi.

Akona ayeya
ntanganya uma
lu ngandji ka
Kristu na?
Roma 8:35

Lambuyatumbu-
la paka l'utam-
ba apeketanya
wa Khumesu
Jesu Kristu
Galatia 6:41

9

Keli umbetawudi leli la yewo eko lu nimitela kolo kuyanga to keli lu ndjashama uku usika Unyashungu kana lu menama uku ondjelo wa yanyi, dikambu dia Diui dia Unyashungu la Nyuma k'Ekila weko lu mbolombola lu mete. Nyu menaka loko untu lu nkenya wenye ukimedi dikoho dia wanu lu lunya ne dia mpimba umbetawudi, lam'endi lu mbênya engenongenon wa la kete. Akambu ane haweyi ntshela umbetawudi lukidiami (kolo) kana dikambu otoi. Dikambu dia ndi akashile mvo la Kristu lu kolo ka kete. Untu ukina ambokota utema w'umbetawudi w'emamanelu. Wuhu ako mbeli ntendo (etunelu ka lusika Unyashungu), munanyi, tola, dianelu (mananu) ya wane weli l'Unyashungu ukunda. Esango efula embetawudi wa kashi nkotaka utema w'umbetawudi a mete. Kuku Unyashungu atumbwami!

Umbetawudi one hatukaka kene kata antu, keli ndi eli lu ndjalanya paka dia ntsha kene kalanga Unyashungu, (kana kene katandi). Eli lu mbuho aui wa Jesu wakandati ati: "Lam'ayuwun-nyotenga, lam'ayuwunyusuya, lam'ayuwunyumanyiya wehu tshe w'akambu wa kolo dia dikambu diami, nyeko l'otshoko. Nyongenengene, nyutamanya ngenangena, ne dia difutu dianyu dieko efula l'ulungu. (Mat. 5:11-12).

Saki ka dimba, saki ya lu ashu, la utaku a lumu weko lu ntsha la wulu tshe dia mbatula umbetawudi uma lu ngandji ka Unyashungu. Kuku, dieli la su dia mvuta uku utumami Paulu ati: "Akona ayeya ntanganya uma lu ngandji" ka Kristu na? Undi, shoko, fono, asui, ndjala, utakataka, akambu wa l'as'eku la nyoi, kana yombo ya ta? Keli lu akambu ane tshe mbesu andeki wutamanya ne dia wulu wa Jesu lakatuki ngandji" (Roma 8:35-37). Olotshi diango dia ta tshe dia Unyashungu, umbetawudi layutshikala wemema lu nshi ya kolo lu ndeka ehimba tshe lu Kristu. Ndu shu lawo teko la ne dia nembia ne dia nkundja lufule la lutumbu.

Yoto y'elumbwelu kandi ka l'utema yeko wema la yeko lu mpetu. Utema w'umbetawudi one wambuludiana to, la mbetawo ku Nyuma k'Ekila ambudjase loko. Ondjelo a Unyashungu emadi la ntundu kandi lu mbuwuhala alaka w'ololo wa Diui dia Unyashungu, wakawalaki andeki (anembeshi) la wane watetemala edja ndu l'ekumule.

"Le one laleka wulu, ndako kayumusha wulu wa ndi nde uma lutamba wa lumi weli lu Paridisu k'Unyashungu."

"Layuleka akambu wa kolo wulu husuyama lu nyoi ka hendi."

“Dimi layusha one layuleka akambu wa kolo wulu mana yakashama; layuwusha ndu dive dia wema dieli la lukumbu l’uyuyu lufundami loko.”

“One laleka akambu wa kolo wulu, ndu lalama etsha ami edja ndu l’ekumelu, layuwusha wulu wa mbulela wedja.”

“Okone one laleka akambu wa kolo wulu, ayoiotshama ahondo wa wema. Dimi haludimula lukumbu landi lu mukanda a lumu, keli layushula lukumbu landi lu ashu wa Papa ndu wa andjelo andi.”

“One laleka akambu wa kolo wulu, dimi layuwete uku ekundji ka l’etemwelo ka Unyashungu ami, ndi hatumbi loko pundju.”

“One laleka akambu wa kolo wulu, layuwusha wulu wa ndi mbidjase lami lu kiti ka diulelu.” (Enyelo 2:7, 11, 26; 3:5, 12, 21).

Tapa dia falanga diambufuloma hwe, one ambutenya ati: Umbetawudi one atukimoka falanga yandi le Unyashungu. Ladiku dia ndi yilanya lu akambu wa la kete, ku ndi eli lu nkimanya asi wula, akimo etenyi ka dikumi, akimo alaka, tshe dieko lu ntumbula Unyashungu.

Ma (mampa) la lusi wambutulimbitshiya utema wa pudi pudi w’untu one wahaleki lotomo. Hatonokaka wanu tshe, hatolekaka dikila dia nyama, kuyanga engo kahandeyi kana enwelo ka diango dia kolo, keli atolekaka em’ande ka pudipudi. Halanya falanga yandi ulanyalanya, halanya dimba diandi (etemwelo ka Unyashungu), hatuludiaka dimba diandi to l’edinga wûdima la wutshu (sulu) wa kolo wa foka. Atutshokaka la luudu l’Unyashungu nshi tshe, kuyanga mvula alo, kuyanga yanyi mbaheta wulu, kuyanga ambutanema l’akambu wakona. Ndi nangaka nomba kuyanga lu luundu landi, kana ludihuli diandi, kana l’usheshe, dikambu dia ndi mbeyaka ati: umbetawudi heyi lam’ambidjase hukanyi l’Unyashungu lu alombelo.

Mukanda uku wufulomi la tshina dia kurus weli Mukand’a Unyashungu watundalaka ndu watundekaka nshi tshe. Atutanaka loko tukanyi, la wulu, yanyi ndu lumu, ndu engonyi wahewoma mvuta. Mukanda a Unyashungu wambuyala tala l’ekulu andi, yombo ya ta ne dia ndosha untunyi. Mukanda one eli l’ekimanyelu ka mamba le ndi, dikambu dia eli ma dia nyuma dia la lushi, la lushi, dia lumu landi, vo weko ashu wa lumu weli lu munduya pusa yandi, uduwa wa ekelo k’ashi, lulindu la ndjaenda.

Untu one nangaka memba utamba a peketanya ne dia ndi mbeyaka ati: Kema lufule la lutumbu lam'eli kema utamba a peketanya.

Dikambu dia ndi mbeyaka ati: Ndi akashile mbulo kame la Jesu uma lu nyoi lumu landi l'uyuyu nyangaka diango dia l'ulungu, dia ngo dia pundju diahenama lu ashu. Ndi ambukuka menana la Unyashungu la eli uku utamba wunemi l'umamu w'ashu, weli lu nto eluwa uku lutahi l'utamba wa tuluwa ta bela wato eluwa efula. Untu one huki nyoi woma dikambu dia Nyuma k'Ekila la Ngandji k'ololo ka Unyashungu wuludiami to, lutem'andi. Esambu 1:1-3; Johanai 15:1-14; 1 Joani 4:18-21.

USATU WA DIKUMI EOTWELO KASU L'ULUNGU L'ONGENONGENO

Nyoi k'untu l'ololo

Uyoto, lu ongenongeno wa Papa Mat. 25:34.

“Jesu akati ati: Eulwelu la lumu mbemi, lambetawo kuyanga ndi ayuvo ayuyala la lumu ntu; lambetawo havu pundju.” (Joani 11:25-26). “One luka Diui diami, ndi eko la lumu la pundju. Ndi huya l'elumbwelu, keli ndi ambeta uma lu nyoi utsha lu lumu.” (Joani 5:24). Nyoi hutsha umbetawudi woma, kana kanyi ya woma. “Keli lam'ayolota kene k'ehondelo kene kahahonde, lam'ayolota kene ka nyoi kene kaha la nyoi, ku diui diufundami diayushidiyama ati: Nyoi ambolembiama l'elekelu. Nyoi li elekelu kaye eto na? Nyoi li wanga aye ewo na? Wanga a nyoi eli akambu wa kolo, la wulu w'akambu wa kolo eli elembe; keli tuki Unyashungu lusaka, one latutushaka elekelu uma le Khumesu Jesu Kristu.” (1 Koreto 15:54-57).

Untu laya lu nkendakenda la Unyashungu, ndu laya lu mbidjase la ndi kema la woma wa nyoi. Lam'ayukuka etina kandi, ku ndi ayutsho l'ongenongeno uku weli utumami Paulu lu mvuta ati: “Lambukumbula mumo, lane, la ntuyala la Kristu, dikambu so, mbuleki ololo efula.” (Filipi 1:23).

Umbetawudi nkumbulaka dia menana la Jesu elundji la elundji. Ndi nangaka mena Jesu lakûvwela l'utamba a peketanya ne dia mbushimbela. Nyuma k'Ekila eli lu mbuhula ntu aui wa Jesu ati: “Etem'anyu tawudidimmaki: nyetawo Unyashungu nyumbetawo

du dimi. Lu luudu la Papa eko mvudu efula. Utunduyala aha osoku, tshike lakanyutela, ne dia dimi lambutsho dia ntunyolongoswela dihuli. Naka dimi lambutsho dia ntunyolongoswela dihuli, dimi layukalula la ndjunyulungula, dia nyu ndjala le ne ayumuyala.” (Joani 14:1-3).

“ . . . Akambu wahatenyi ashu, akambu wahatuki atui; akambu wahatoto l’utema w’untu; akambu ane mbakalongaswela Unyashungu wane wulanga.” (i Koreto 2:9).

Kema diui di'ushika mete la kete nye diukuki nimbite la lutumbu la l'ulungu lakawalongoswela wane tshe weli lu ndjela Khumadiondjo Jesu Kristu.

Ludihuli diaki dikandja dia weka w'untu lu mbuka woma wa nyoi, mbambutena l'usatu one w'ekumelu ondjelo wa Unyashungu, weli ulami eko lu nkunga dia ntola untu la kolo lambuyindjama le Unyashungu. Lumu la nyuma wambunyema uma lu dimba diatuvokaka wutatshu le Nd'ako lakalangema le lumu, dia dikambu diandi mbakindi la lumu, la dia dikambu diandi mbakandavu. Unyashungu eko lu mbulungula l'au'i w'ololo wa ongendangenda wa khumbadiondjo l'Umbetsha. "Kawo we ukambi w'ololo la kolamelu. We aki la kolamelu lu diango tshitshe, dimi layukukitsha ladiku dia diango efula. Oto lu ongenongethe wa khumeye." (Mat. 25:27). Satana kema la wulu le ndi dikambu dia "Nyoi k'ekilami wa Jesu eli dikambu di'ushinga a wulu la ntundu ka Latuyalaka." (Es. 116:15). Dimi lakuki dui uma l'ulungu diata ati: Ufundi wati: Wane wavo le Khumadiondjo weko l'otshoko kakiane ndu pundju. Nyuma kata ati: Vo wayumuya uma l'elimu awo, ne dia etsha awo wambayela. (Enyelo 14:13).

On'alengu la ngandji, lam'eye lu mbala mukanda one, Unyashungu akukimanyiya dia nkimo utem'aye le Ndi leli lu nkulangaka, dikambu dia usango one, eko lu nsemela lasuki la ye (eko lu nteketa laye) ata ati: "On'ami umbisha utem'aye." (Tukedi 23:26). Ukimo utem'aye wambuheko, la wahenyahenyama la wusuyami le Jesu; Ndi ayukusha utema w'uyuyu. Tetawoki utem'aye nkukesa lu ndjela saki yawo, dikambu dia "One latekamaka utem'andi hita, eli kanga enginya. Keli one latokenda-kendaka lu akambu wa yimba ayushimbamela." (Tukedi 28:26). Kimo akolo aye, uyakimo lu mete, "dikambu dia difutu dia akambu wa kolo dieli nyoi, keli ushasha wa Unyashungu eli lumu la pundju l'uma le Kristu Jesu Khumadiondjo kasu." (Romo 6:23).

Ndu lam'ayuyukaluye Unyashungu utem'aye, ulamaki kene kakayalungula uma lu mbetawo la lu ngandji weli lu Jesu Kristu wulu, uku weli utumami Paulu lu mvuta lu mukanda ahendi wa Timote 1:12 . . . "Ne dia dimi mbeyaka lakametawo. Dimi lambetawo nti: Ndi la wulu wa nama kakamakimo le ndi, edja ndu lam'ayukuka lushu lako."

Uyashikike lu mbetawo k'ekila, olombe lu Nyuma k'Oloolo, uyalamaki lu ngandji k'Unyashungu, endaki le Jesu Utatedi,

Unduwanyi wa mbetawo kasu, Khum'ekanga ka khumi ya dikanga ûyanga ndja esadi la ndjutosa.

“Kakiane le One leya nyulama dia aha nyu ntakana, leya nyukitsha nyaha la vadi la ntundu ka lutumbu la ndi la ongenogeno utamanya, Unyashungu wame, Ushimbedi asu, ayali la lutumbu, la wuki, la diulelu, la wulu la ntundu k'etatelu, ndu kakiane, ndu pundju, uma le Jesu Kristu Khumesu Amen.” (Jude 24-25).

1. Lu ngelu k'ololo l'ulungu,
Antu w'ololo atu leko,
Lu ngelu ka ongenogeno,
Enungu haweyi la mboto.

KITSHIYA

Lu ngelu ka Nzambi
Shu tayusangana la Jesu,
Lu ngelu ka Nzambi,
Shu tayusangana la Jesu.

3. Lam'ayutukuma l'ulungu,
Tayotemola Ushimbedi,
Shu tayuka Nzambi lusaka,
Ne dia ngandji kakandatuki.

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, plaques, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coracao do Homem" é obtido em mais de 538 linguas e dialectos falados em todo o mundo, a saber: (Africa, Asia, America do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, a

l'ecole du dimanche ou lors de reunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coracao, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coracao podem ser obtidos com caracterfsticas Europeias e Africanas e podem ser usados em conjuncao com o mesmo livro em classes de ensino biblico, evangelizacao ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacta- se para confirmacao do ultimo preco dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre litterature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette litterature evangelique. Votre aide sera beaucoup appreciee.

Si vous avez trouve le salut en Christ ou si vous avez ete beni par notre litterature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traducoes de nossa literatura em outras lnguas. Vossa assistencia sera muito apreciavel.

Se tem encontrado a salvacao em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermedio da nossa literatura evangelica, faca o favor de nos

informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas oracoes.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la litterature evangelique, des livres et des traites en plus de 538 langues, ecrivez a:

Para obter gratufamente a literatura evangelica, livros e folhetos em mais de 538 lnguas diferentes escreva para:

E-MAIL: info@angp-hb.co.za
info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

A Gospel Literature Mission financed by donations
Une Mission de litterature evangelique financee de dons
Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)